

Ion Manole: In spatele posturilor de pacificatori

A fost oare necesara moartea unui om pentru ca atitudinea actorilor implicati in solutionarea problemei transnistrene sa se schimbe?! L-am intrebat pe presedintele Asociatiei Promo-Lex despre implicatiile incidentului din zona de securitate in urma caruia a decedat Vadim Pisari si despre actiunile pe care autoritatile constitutionale ar trebui sa le intreprinda.

Cum se explica ezitarea autoritatilor constitutionale de a da lua o pozitie fata de incidentul din zona de securitate in urma caruia a decedat un tanar?

Ezitarea autoritatilor poate fi intr-un fel justificata. Si reactiile ulterioare par la prima vedere destul de adecvate. Autoritatile constitutionale trebuie sa dea dovada atat de retinere cat si de competenta. Cu regret Ambasada rusa si unii jurnalisti straini nu dau dovada de aceeasi retinere.

In conditiile in care pe teritoriul tarii exista 3 structuri militare (Armata Nationala a Republicii Moldova, o structura paramilitara ilegala si o armata straina), iar o parte din teritoriul tarii este sub ocupatie straina, autoritatile constitutionale au obligatia sa nu admita provocari sau escaladarea situatiei. Pentru a reactiona ferm si adecvat trebuie sa se tina cont de toate circumstantele si sa se faca o analiza ampla. In urma unei reactii adecvate, se poate reusi un rezultat pe masura. In cazul in care reactia ar fi inadecvata, se pot pierde anumite oportunitati si anumite sanse atat de a internationaliza problema cat si de a rezolva pozitiv situatia in general. O situatie, care a fost ignorata constant pe parcursul celor 20 ani de dupa razboiul de la Nistru, nu se poate rezolva imediat si mai ales printr-o declaratie, apel sau anumite actiune, fiind necesare un set intreg de strategii, actiuni si pasi.

Moartea acestui tanar este rezultatul celor peste 20 ani de indiferență din partea societății noastre și de incompetență/inconsecvență din partea autorităților constitutionale, precum și a unor structuri internaționale precum OSCE.

Credeti ca omorul tanarului din Parata este doar un incident sau totusi incidentul are legatura cu schimbarea puterii de la Tiraspol?

Probabil niciodata nu vom cunoaste exact ce s-a intamplat, cu atat mai mult daca acest incident a fost unul organizat. In aceste conditii putem doar sa intuim si sa presupunem. Situatia în care a avut loc omorul, circumstantele si perioada ne permit sa facem si o anumita legatura cu evenimentele din spatiul aflat în afara controlului constitutional. Schimbarea regimului in regiune, declaratiile lui Sevciuc privind simplificarea procedurilor de trecere prin posturile instalate ilegal pe Nistru si mai ales „demiterea” unui numar mare de persoane care au preluat abuziv controlul si au administrat cu sustinere din exterior regiunea transnistreana mai bine de doua decenii nu pot fi elemente de ignorant.

Atat in regiune cat si in Rusia exista grupari care au diverse interese in aceasta regiune ocupata a Republicii Moldova. Orice schimbare de regim presupune schimbarea actorilor. Respectiv, lupta intre actori deseori face victime indirect.

Cum apreciati pozitia Federatiei Ruse in acest caz?

Referitor la declaratiile ambasadorului rus în Moldova, consider ca un mai mare deserviciu țării sale sau o rusine mai mare nu putea fi adusă autorităților ruse. Nu este de inteles această pozitie total deplasată si inadecvată.

În acelasi timp nu trebuie ignorat faptul că Federatia Rusă, contrar tuturor angajamentelor sale (Acordul bilateral între Moldova si Rusia) continuă să încurajeze si să sustină (diplomatic, economic, financiar, politic etc.) separatismul

în Republica Moldova. Este incorect ca Rusia pe de o parte să aibă statut de „mediator”, „pacificator” sau „stat-garant” și să declare ca respecta integritatea teritorială a Republicii Moldova, iar pe de altă parte să admită relații directe cu administrația separatistă (oferindu-le titluri oficiale), să acorde ajutoare umanitare sau pensii tuturor locuitorilor regiunii fără acceptul sau participarea autorităților centrale. Este o sfidare a tuturor normelor internaționale, a suveranității, independenței și integrității teritoriale din partea unui stat, pretins partener. Spunem pretins, deoarece partenerii trebuie să se respecte și să se conducă de reguli previzibile, bazate pe principiile dreptului internațional.

Totodată, poziția Rusiei poate fi explicată și prin necesitatea de a salva onoarea și demnitatea militarilor săi. Modul în care a aplicat arma ofiterul rus Cojuhari nu face cinste unui militar și aruncă o pată enormă asupra imaginii armatei în general. Dacă el a țintit în roțile automobilului, așa cum s-a declarat, ne întrebam despre calitatea și profesionalismul ofiterilor cu misiuni foarte specifice, responsabile și importante.

În Moldova nu este o situație comparabilă cu cea din Afganistan sau Irak. Moldovenii sunt în continuare un popor tolerant și pasnic. Dacă a fost o provocare, aceasta pur și simplu nu a reușit. În același timp incidentul a pus într-o lumină negativă întreaga misiune de pacificare, a deschis perspective pentru o înțelegere corectă a stării de fapt de către comunitatea internațională și a obligat practic autoritățile constituționale să rezolve definitiv în favoarea populației pasnice problemele legate de liberă circulație.

În opinia dvs lucrurile se vor liniști sau totuși acest caz ar putea fi începutul unei perioade tensionate în zona secesionistă?

Ma voi repeta. Totul depinde acum de pașii pe care îi vor întreprinde autoritățile constituționale, de modul în care se va acționa. Moldova și mai ales locuitorii din stanga

Nistrului au nevoie de pace, iar in conditiile actuale sunt posibile anumite provocari, care pot avea consecinte regretabile. Exista elemente care si-ar dori tensionarea sau poate chiar provocarea unor incidente mai grave. In acest context, rolul si responsabilitatea autoritatilor constitutionale este enorm, ele nu au dreptul la erori.

In ce conditii ar putea fi schimbate prevederile Acordului de incetare a focului si eliminarea posturilor de pacificatori?

Pentru a nu admite provocari, dar pentru a nu se lasa intimidat, autoritatile constitutionale ar trebui sa elaboreze in regim de urgenta o strategie care ar tine cont de toate circumstantele posibile si ar preveni o eventuala provocare.

Totodata, vom sublinia faptul ca schimbarea prevederilor Acordului moldo-rus din 1992, care oricum este respectat doar de catre autoritatile constitutionale ale Republicii Moldova, trebuia de realizat inca cu multi ani in urma. Art.5 din acel document prevede si garanteaza LIBERA CIRCULATIE a persoanelor, marfurilor si serviciilor. In realitate in spatele posturilor de pacificatori s-au instalat numeroase posturi ilegale ale administratiei regionale.

Acordul este depasit si a fost semnat in conditii de razboi, in conditii in care pe teritoriul tarii se afla o armata straina invingatoare. Astazi situatia s-a schimbat si autoritatile constitutionale nu mai au dreptul sa gafeze. Actualul format de mentinere a pacii trebuie imediat inlocuit cu un contingent civil international. Acest lucru ar grabi si procesul de evacuare a trupelor si munitiilor rusesti, care stationeaza gratuit si ilegal in Moldova.

In ce masura ceilalti mediatori si observatori in procesul de reglementare a diferendului transnistrean ar putea si ar trebui sa se implice in depasirea ostilitatilor generate de uciderea tanarului din Parata?

A fost nevoie de o victima omeneasca pentru ca societatea si

autoritatile Republicii Moldova, precum si actorii internationali implicati in formatul de solutionare a problemei transnistrene sa inteleaga realitatea. Cu regret, pana acum multe declaratii si activitati ale autoritatilor constitutionale si ale unor organizatii internationale nu erau adecvate, erau rupte din context si aveau doar scopul de a amana orice discutie sau solutie serioasa asupra unor probleme concrete din aceasta regiune a RM. Se opereaza gresit atunci cand sunt respinse sau ignorate cazurile individuale ale oamenilor din regiune, incercandu-se astfel amanarea rezolvarii problemelor individuale sau de grup sau conditionarea lor cu rezolvarea „conflictului”. Dimpotriva, in opinia noastra, o implicare la nivel individual ar fi sporit atat increderea populatiei din regiune in mecanismele si instrumentele internationale, cat si o intelegere reala a situatiei. Or, din start este gresita abordarea (autoritatilor si structurilor internationale implicate) de a se limita doar la monitorizarea incalcarii drepturilor omului in regiune in ultimii 20 ani. Si, sincer vorbind, nici monitorizarea nu corespunde unor criterii minime.

In ce masura? Cred ca toti actorii internationali participanti in cadrul formatului 5+2 pot si trebuie sa ajute. Rusia, Ucraina, SUA, statele membre ale UE si OSCE declara ca sprijina integritatea Republicii Moldova si respecta independenta sa. In aceste conditii, ei au obligatia de a ajuta Republica Moldova sa restabileasca controlul asupra acestui spatiu si sa garanteze drepturile si libertatile locuitorilor regiunii transnistrene, indiferent de etnia sau cetatenia celor peste 500.000 oameni. Anume drepturile omului trebuie sa aiba prioritate. Atentia si grija reala pentru drepturile oamenilor poate schimba mentalitatea si stereotipurile din regiune. Drepturile omului pot fi cheia rezolvarii problemei transnistrene. Strategia „3D” a fost o propunere demna de implementare insa, din motive neintelese, a fost abandonata/ignorata, fapt ce a permis agravarea situatiei la Nistru si vedem ca presupune si victime omenesti deja.

Partenerii straini trebuie sa caute raspunsuri la mai multe intrebari si sa insiste asupra respectarii normelor dreptului international, in special asupra respectarii drepturilor si libertatilor FUNDAMENTALE ale omului. Le doresc curaj si inteligenta, calitati pe care pana acum putini le-au avut. Ce trebuie sa faca autoritatile?

Vadim nu mai poate fi intors. Autoritatile in cazul de fata trebuie sa ofere asistenta necesara familiei tanarului. Iar pentru ca moartea lui sa nu fie zadarnica, trebuie sa avem lista tuturor problemelor din intreaga regiune transnistreana si sa incepem a rezolva una cate una, rand pe rand pentru a preveni astfel de incidente sau tragedii.

Am mentionat de fiecare data ca intreaga responsabilitate pentru situatia din regiunea transnistreana revine in mod EXCLUSIV autoritatilor constitutionale. Nu intotdeauna insa am fost intelesi corect, uneori chiar am fost acuzati nejustificat. Cu regret, a fost nevoie de o victima ca unele structuri constitutionale sa se trezeasca si sa inteleaga problema. Raspunsul este foarte simplu, autoritatile trebuie sa isi respecte obligatiile sale fata de cetateni. Atat. Daca se vor lupta pentru a apara, pe cai pasnice si cu instrumente juridice, drepturile si interesele fiecărei persoane care apeleaza dupa ajutor, autoritatile centrale ale Republicii Moldova vor inregistra intr-un termen scurt rezultate la toate capitolele.

Funcționarii de stat trebuie să-și schimbe atitudinea față de locuitorii din regiunea transnistriană și să-i trateze egal, fara discriminare, la fel ca pe ceilalți cetățeni ai Republicii Moldova.

Vremea protestelor sau a justificarilor a trecut. A venit timpul realizarii.

Sursa: Allmoldova.md